

УДК 656.13

БЕЗПЕКА НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ ТА БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ

А.В. Савін, студент

Науковий керівник Мархай І.І., викладач

Лозівська філія Харківський державний автомобільно-дорожній коледж

Автомобільний транспорт є однією з найважливіших галузей народного господарства, він виконує функцію своєрідної кровоносної системи в складному організмі країни. Крім цього автомобільний транспорт відіграє в економіці велику роль. Будучи складовою і виключно важливою частиною інфраструктури, автотранспорт дозволяє здійснювати доставку експортно-імпортних вантажів різного призначення в інтересах розвитку міжнародного культурного та технічного співробітництва, а також інтеграції в світову економіку. На його частку припадає більше половини обсягу пасажирських перевезень.

За останні роки загострилася проблема безпеки дорожнього руху. На автомобільному транспорті через численність і рухливість транспортних засобів проблеми забезпечення безпеки руху носять найбільш гострий характер. Спостерігається тенденція до стрімкого погіршення ситуації, що потребує невідкладних заходів реагування.

Згідно із загальними оцінками експертів Комітету з внутрішнього транспорту ЄЕК ООН, мінімальна оцінка збитку від загибелі і каліцтва людей, псування і пошкодження вантажів на транспорті становить 3-4% від величини валового національного продукту.

Швидке зростання автомобільного парку, який відбувається в останні роки, значно збільшив навантаження на вулично-дорожню мережу і всю транспортну інфраструктуру, яка не розрахована на таку кількість транспортних засобів, а також на водіїв і пішоходів, які користуються вулично-дорожньою мережею.

У результаті сформованої ситуації, кількість людей, що щорічно гинуть в ДТП, збільшилася у період з 1994 по 2004 рік приблизно на 45%. За останнє десятиліття загинули понад 2-х млн. чоловік і понад 17 млн. людей отримали поранення.

Забезпечення безпеки на різних видах автотранспорту є в даний час одним з пріоритетних вимог, що пред'являються до транспортних систем.

Постійно вдосконалюються системи активної безпеки автомобілів, тобто тих вузлів і агрегатів, які запобігають дорожньо-транспортним пригодам:

- гальмівні системи;
- рульове керування;
- системи освітлення та забезпечення видимості;
- інформаційні системи;
- антиблокувальна і антязаносна системи;
- шини та ін.

Ведеться інтенсивна розробка і широке впровадження систем пасивної безпеки, тобто пристроїв, що обмежують або навіть повністю виключають негативні наслідки ДТП:

- ремені безпеки;
- фронтальні і бічні подушки безпеки;
- травмобезпечні рульові колонки і педальні вузли;
- пожежобезпечні паливні системи;
- дзеркала що складаються; надійні конструкції дверних замків, ручок дверей та ін.

Активне застосування перелічених вище засобів дозволяє домогтися зниження тяжкості наслідків і числа загиблих в ряді країн Західної Європи.

Розглядаючи питання безпеки транспорту необхідно провести розмежування між поняттями «безпека на автомобільному транспорті» та «безпека дорожнього руху». У багатьох

мовах для позначення обох категорій використовується одне і те ж слово – «безпека».

У застосуванні до автотранспортної індустрії в цілому ці два терміни тлумачаться таким чином.

Під безпекою на автомобільному транспорті ми повинні розуміти рівень захисту або комплекс заходів щодо запобігання злочинній діяльності (шахрайство, напади на водіїв і транспортні засоби, крадіжки вантажів і транспортних засобів), а також терористичних актів.

Під безпекою дорожнього руху ми маємо на увазі рівень захисту і комплекс заходів із запобігання аваріям на дорогах загального користування, які призводять або не призводять до матеріальних збитків, травм або летальних випадків. Обидві ці умови мають величезне політичне значення, а для населення становище в цій області являє собою найгострішу проблему.

Заходи з підвищення безпеки на автотранспорті та безпеки дорожнього руху не повинні здійснюватися паралельно і ізольовано один від одного. Програми щодо поліпшення становища в цих двох сферах необхідно здійснювати спільно, з тим щоб отримувати обопільну користь, враховуючи очевидний взаємозв'язок між ними.

Автотранспортна індустрія не може приймати на себе функції держави. Але вона зовсім виразно може виконувати свої власні обов'язки, такі, наприклад, як забезпечення безпеки при перевезеннях небезпечних вантажів. Слід встановити відповідний баланс між міркуваннями безпеки на автомобільному транспорті та необхідністю сприяти ефективній роботі автотранспортної індустрії.

Очевидно, що політика забезпечення безпеки повинна базуватися на відповідній інформації. Раціональні та ефективні заходи щодо підвищення рівня безпеки повинні мати в своїй основі надійну інформацію, а також розуміння ситуації в галузі міжнародної злочинності і тероризму, облік ризиків, пов'язаних з безпекою. При цьому завжди треба уточнювати термінологію.

Наприклад, коли заходить мова про таке поняття як «транспортна безпека», треба говорити про акти незаконного втручання в систему перевезень – це ширше, ніж антитерористична загроза. Зокрема, неправдивий дзвінок про закладену бомбу призводить до евакуації тисяч людей і затримку рейсів.

У найбільш загальному вигляді поняття «транспортна безпека» може бути визначена як:

- система запобігання, протидії та припинення злочинів, включаючи тероризм, у транспортній сфері;
- система попередження на транспорті надзвичайних подій природного і техногенного характеру;
- система недопущення або мінімізації матеріальних і моральних збитків на транспорті від злочинів та надзвичайних подій;
- система спрямована на підвищення екологічної безпеки перевезень, екологічної стійкості транспортної системи;
- система реалізації цілей національної безпеки в транспортному комплексі в цілому.

Транспортна безпека спрямована на захист: пасажирів, власників, одержувачів та перевізників вантажів, власників і користувачів транспортних засобів, транспортного комплексу та його працівників, економіки і бюджету країни, навколишнього середовища від загроз в транспортному комплексі.

Транспортна безпека покликана забезпечити:

- безпечні для життя і здоров'я пасажирів умови проїзду;
- безпеку перевезень вантажів, багажу і вантажобагажу;
- безпека функціонування та експлуатації об'єктів і засобів транспорту;
- економічну (в тому числі – зовнішньоекономічну) безпеку;
- екологічну безпеку;

- інформаційну безпеку;
- пожежну безпеку;
- санітарну безпеку;
- хімічну, бактеріологічну, ядерну та радіаційну безпеку;
- мобілізаційну готовність галузей транспортного комплексу.

До основних загроз на транспорті можна віднести:

- терористичні і диверсійні акції (угон або захоплення повітряних, морських, річкових суден, залізничного рухомого складу, автотранспорту, вибухи на залізничних вокзалах, на транспорті, диверсії проти гідротехнічних споруд та ін.);

- інші випадки незаконного втручання у функціонування транспорту, (накладення сторонніх предметів на рейки, розобладнання пристроїв залізничних колій, телефонний «тероризм», протиправне блокування аеропортів та основних транспортних магістралей), що загрожують життю і здоров'ю пасажирів, що несуть пряму шкоду транспортній сфері та породжують у суспільстві негативні соціально-політичні, економічні, психологічні наслідки;

- кримінальні дії проти пасажирів;

- кримінальні дії проти вантажів;

- події (аварії), обумовлені станом транспортних технічних систем (їх зношеністю, аварійністю, недосконалістю), порушенням правил експлуатації технічних систем, в тому числі, нормативних вимог з екологічної безпеки при перевезеннях, а також природними чинниками, створюють аварійну обстановку і тягнуть за собою матеріальні втрати і людські жертви.

Стан транспортної безпеки чіпає корінні інтереси і особистості, і суспільства, і держави, інтереси всіх фізичних та юридичних осіб причетних до діяльності транспортного комплексу.

Тому питання зміцнення транспортної безпеки не можуть цікавити тільки органи державної влади, а повинні стосуватися всіх і кожного. Тільки єдина сила зможе забезпечити стабільну і міцну безпеку, в тому числі і безпеку на автомобільному транспорті.

Держава не може і не повинна вирішувати цю проблему поодиноці, оскільки для цього потрібні значні матеріальні, фінансові та кадрові ресурси.

Громадськість зобов'язана активно брати участь у фінансуванні завдання забезпечення транспортної безпеки, а кожна людина зокрема повинна зміцнювати свої моральні позиції і підтримувати правопорядок, поважати життя і права інших людей і тоді можна буде кожному відчувати себе в безпеці.

Ефективна і плідна робота спеціалізованих організацій та суб'єктів транспортної інфраструктури по впровадженню та реалізації на автомобільному транспорті вимог щодо забезпечення транспортної безпеки можлива тільки при подальшому вдосконаленні існуючої нормативної правової бази шляхом її інтеграції в міжнародні системи безпеки.

Література:

1. Зеркалов Д.В., Левковець П.Р., Мельниченко О.І., Дмитрієв О.М. Безпека руху автомобільного транспорту: довідник. – Київ: Основа, 2002. – 360 с.
2. Лукашик Ж., Шиманеко А., Безпека та ризик дорожнього руху: вибрані проблеми, «Транспортні проблеми», том 7 випуск 2, 2012, 2012.
3. Про дорожній рух та його безпеку: проект Закону України від 26 верес. 2016 р., реєстр.№5184.URL:<http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=60111&pf3540=400876>.
4. Кишун В.А., Кузнєцов Р.М., Мурований І.С., Лаба О.В. Безпека дорожнього руху та деякі правові аспекти: Навч. пос. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2010. – 261 с.
5. Організація та регулювання дорожнього руху: підручник / За заг. ред. В.П. Поліщука – К.: Знання України, 2012. – 467 с.